

Victor Nordin
Utredare
victor.nordin@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Motion (V), Förbud tjockolja i Trelleborgs hamn

Sammanfattning

Den 12 november 2023 inkom Vänsterpartiet med en motion om att förbjuda tjockolja i Trelleborgs hamn. Motionen anmäldes till kommunfullmäktige vid fullmäktiges sammanträde den 27 november 2023, § 205.

I motionen yrkar Vänsterpartiet att det ska vara förbudet för de fartyg som angör Trelleborgs hamn att använda tjockolja som drivmedel samt att förbudet mot att använda tjockolja ska införas senast den 1 januari 2025.

Motionen har skickats på internremiss till Trelleborgs Hamn AB och samhällsbyggnadsnämnden som inkommit med remissvar. Av remissvaren framgår att kommunen inte har befogenhet att förbjuda tjockolja som drivmedel. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår i sitt remissvar att kommunen, som ägare till Trelleborgs Hamn AB, bör instruera hamnen att undersöka möjligheterna och förutsättningarna för att införa en miljödifferenterad hamnavgift.

Trelleborgs hamn är en allmän hamn vilket innebär att i princip alla fartyg har rätt att i mån av plats anlöpa hamnen och utnyttja dess resurser.

Då kommunen inte har möjlighet att förbjuda vissa typer av fartyg att anlöpa hamnen föreslår kommunledningsförvaltningen att motionen avslås. Kommunledningsförvaltningen föreslår även att samhällsbyggnadsnämndens remissvar översänds till Trelleborgs Hamn AB för beaktande.

Ytterligare information finns under rubriken *Ärendet* i kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-27
Motion (V), Förbud tjockolja i Trelleborgs hamn
Protokollsutdrag samhällsbyggnadsnämnden 2024-02-13, § 48
Remissvar från samhällsbyggnadsnämnden
Remissvar från Trelleborgs Hamn AB

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta att föreslå kommunstyrelsen besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta

att översända samhällsbyggnadsnämndens remissvar till Trelleborgs Hamn AB för beaktande

att avslå motionen.

Beslutet skickas till

Motionärerna

Samhällsbyggnadsnämnden

Trelleborgs Hamn AB

Ärendet

Den 12 november 2023 inkom Vänsterpartiet med en motion om att förbjuda tjockolja i Trelleborgs hamn. Motionen anmäldes till kommunfullmäktige vid fullmäktiges sammanträde den 27 november 2023, § 205.

I motionen framför Vänsterpartiet följande:

TT-Lines färja Marco Polo stötte på grund i Hanöbukten den 22 oktober. Den tjockolja som rann ut innehåller mycket svavel och är förbjuden av FN:s sjöfartsorganisation IMO 2020.

Marco Polo har trots det fått dispens att använda en teknik som "renar" avgaserna från svavel genom att använda skrubbrar. Fast någon rening är det egentligen inte. I princip så duschas avgaserna med havsvatten varefter vattnet släpps ut igen. Förutom att svavel hamnar i havet och försurar vattnet spolas också tungmetaller och giftiga organiska föreningar ned och tas upp av bl a fiskar. Miljön och djurlivet offras för att spara pengar.

Det är en lågt hängande frukt att inte tillåta fartygen att använda skrubbrar eller släppa ut skrubbvattnet för att citera en forskare vid Chalmers. Grundstötningen i Hanöbukten visar att det är en teknik som inte borde tillåtas.

Vänsterpartiet yrkar:

- att det ska vara förbjudet för de fartyg som angör Trelleborgs hamn att använda tjockolja som drivmedel
- att förbudet mot att använda tjockolja ska införas senast den 1 januari 2025.

Beredning

Ärendet har skickat på internremiss till samhällsbyggnadsnämnden samt till Trelleborgs Hamn AB.

Remissvar från Trelleborgs hamn AB

I sitt remissvar, daterat 2023-12-19, framför Trelleborgs Hamn AB att det är FN:s sjöfartsorganisation (IMO) som ensamt har rätt att besluta vilka fartygsbränslen som är tillåtna.

Trelleborgs Hamn AB framför även att det inte stämmer att tjockolja är ett förbjudet bränsle, däremot är Östersjön av IMO utpekad som ett så kallat SECA-område (Sulphur Emission Control Area), ett speciellt känsligt område där strängare krav gäller för till exempel svavelutsläpp. Svavelutsläpp i Östersjön

begränsas till 0,1 procent (max 0,1 viktprocent svavel i fartygsbränsle). För att leva upp till kraven har fartygsägare två alternativ, antingen köra på lågsvavligt bränsle eller installera skrubbers godkända av IMO.

Skrubbers "tvättar" luftutsläpp på svavel. Det finns flera olika typer av skrubbers men de tillhör i princip två grupper. "Open loop" eller "closed loop". Open loop släpper kontinuerligt ut skrubbevatten medan closed loop behåller skrubbevattnet som sedan kan skickas som avfall. Det finns också mellanting som kan köras stängda men öppnas vid behov.

Trelleborgs Hamn AB framför att det är viktigt att skilja på användandet av skrubbers och utsläpp av skrubbevatten. Trelleborgs hamn är en få hamnar i Sverige som förbjudit utsläpp av skrubbevatten i hamnbassängen och bolaget arbetar aktivt mot ett generellt förbud mot utsläpp av skrubbevatten.

Trelleborgs Hamn AB framför slutligen att de inte har befogenhet att förbjuda fartyg med tjockolja i hamnen, att de har befogenhet att införa förbud mot utsläpp av skrubbevatten i hamnbassängen vilket man också gjort, att de är tongivande inom industrin och fortsätter sitt arbete mot införandet av ett generellt förbud mot utsläpp av skrubbevatten samt att man lämnar frågan om bränslens tillåtlighet till IMO.

Remissvar från samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 13 februari 2024, § 48, att översända yttrande som svar på internremissen. I sytt yttrande beskriver nämnden användandet av tjockolja och påverkan på luftkvalitet och havskvalitet. Användandet av tjockolja har inneburit höga halter av svaveldioxid varför EU beslutat om svaveldirektivet (1999/32/EG, senast ändrad genom 2012/33/EG) för att förbättra luftkvaliteten. I direktivet anges vilka svavelhalter som får finnas i fartygsbränslen inom EU. Från 2020 ska svavelhalten vara 0,5 procent eller lägre med strängare regler för Östersjön, Nordsjön och engelska kanalen. Det finns möjlighet till undantag från kraven genom användandet av olika typer av reningsutrustningar för att rena luftutsläppen från svaveldioxid, bland annat skrubbers.

Samhällsbyggnadsnämnden beskriver användandet av skrubbers som att luftutsläppen tvättas med havsvatten, föroreningarna i luften överförs till vattnet varvid utsluppen till luft renas medan det nu förorenade vattnet släpps ut i havet. Användningen av skrubbers har inneburit att utsläpp som tidigare gått till luften numera går till havet. Genom svaveldirektivet har luftkvaliteten blivit betydligt bättre. För Trelleborgs del har halterna av svaveldioxid sjunkit från nivåer på ca 15–20 µg/m³ till nivåer på 1–2 µg/m³. Gränsvärdet för dygnsmedelhalter för svaveldioxid ligger på 100 µg/m³.

Samhällsbyggnadsnämnden framför att lämpligheten med skrubbers har ifrågasatts i flera vetenskapliga rapporter då det öppnar för möjligheten att använda sämre bränsle än man tidigare gjort, på bekostnad av havsmiljön.

Förutom EU:s regelverk hänvisar samhällsbyggnadsnämnden även till att det IMO:s internationella regelverk reglerar användandet av fartygsbränslen.

Samhällsbyggnadsnämnden gör bedömningen att det, utifrån dagens regelverk, inte är möjligt för en kommun att förbjuda fartyg att använda tjockolja. Ett allmänt förbud mot användande av tjockolja inom ett visst område måste hanteras av IMO eller EU. Det finns vissa möjligheter inom miljöbalken att införa lokala regler och förbud, då under förutsättning att en miljökvalitetsnorm bryts eller riskeras att brytas. Det är inte tillämpligt i Trelleborg eftersom luftkvaliteten vad gäller svaveldioxid ligger betydligt under gränsvärdet.

Samhällsbyggnadsnämnden framför att olyckan i Hanöbukten visat på vikten av att begränsa användandet av tjockolja och att effekterna av enskilda oljeutsläpp vid olyckor och de långsiktiga effekterna av skrubbevatten i marina ekosystem är stora och betydande. Nämnden framför att det borde vara möjligt för Trelleborgs Hamn AB att införa differentierade hamnavgifter för att göra det mer attraktivt att inte använda tjockolja men medger att det är en komplicerad fråga med flera regelverk som berörs. Nämnden framför vidare att Trelleborgs kommun, som ägare till Trelleborgs Hamn AB, bör instruera hamnen att undersöka möjligheterna och förutsättningarna för att införa en differentierad hamnavgift där avgiften utformas så att tjockoljedrivna fartyg ska ha en betydligt högre avgift än andra fartyg.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen konstaterar att kommunen inte har befogenhet att förbjuda tjockolja som drivmedel, denna befogenhet ligger hos IMO/EU.

I motionen föreslås att det ska vara förbjudet för de fartyg som angör Trelleborgs hamn att använda tjockolja som drivmedel. Trelleborgs hamn är en så kallad allmän hamn. Allmänna hamnar utses av Sjöfartsverket. Utmärkande för en allmän hamn är att alla fartyg i princip har rätt att i mån av plats anlöpa hamnen och utnyttja dess resurser. Hamnen har därför inte full rådighet över de fartyg som anlöper.

Då kommunen inte har möjlighet att förbjuda vissa typer av fartyg att anlöpa hamnen föreslår kommunledningsförvaltningen att motionen avslås.

Kommunledningsförvaltningen har tagit del av samhällsbyggnadsnämndens remissvar och föreslår att kommunfullmäktige beslutar att översända remissvaret till Trelleborgs Hamn AB för beaktande.